12.5.2025

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: VNS 2/2025 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029

Kirjallinen asiantuntijalausunto

1. Julkinen talous

Suomen talous kääntyi vuoden 2024 aikana taantuman pohjalta kasvuun. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa niin Suomessa kuin vientimarkkinoilla. Kulutuksen kasvua jarruttaa kuitenkin edelleen talouden epävarmuus.

Investointeja kasvattavat rakentamisen elpyminen, energiasiirtymä ja puolustukseen liittyvät hankinnat. Talouden kasvua varjostavat Yhdysvaltojen asettamat tullit, vastatullit sekä ylipäätään kauppa- ja geopolitiikan tuoma epävarmuus. Kehyskaudella talouden odotetaan kuitenkin kasvavan viime vuosia nopeammin, sillä taantuman myötä Suomen talouden tuotanto on selvästi potentiaalisen tuotannon alapuolella ja talous toipuu taantumasta kehyskauden aikana.

Julkisyhteisöjen alijäämä on kasvanut suureksi heikon suhdannetilanteen vuoksi. Julkisyhteisöjen menojen kasvu alkaa kuitenkin hidastua vuodesta 2025 alkaen, kun nopean inflaation menoja kasvattava vaikutus hiipuu ja hallituksen ja paikallishallinnon sopeutustoimet hillitsevät menojen kasvua. Verotulojen odotetaan kehyskaudella kasvavan viime vuosia nopeammin, kun talous toipuu taantumasta. Korkomenot ja puolustusmenot kuitenkin kasvavat reilusti, joten alijäämä pienenee verkkaisesti ja pysyy syvänä koko kehyskauden.

Valtion budjettitalouden alijäämän arvioidaan olevan 7 miljardia euroa vuonna 2026, mikä on 5,3 miljardia euroa vähemmän kuin vuodelle 2025 (ml. ensimmäinen lisätalousarvioesitys) on budjetoitu. Vuosina 2026—2029 alijäämä on keskimäärin 11,3 miljardia euroa vuodessa.

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihde)
kirjaamo.vm@gov.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
registratorskontoret.fm@gov.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

Valtionvelan määrän arvioidaan olevan noin 191 miljardia euroa vuoden 2026 lopussa, mikä on noin 64 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtionvelan määrän arvioidaan kasvavan noin 43 miljardilla eurolla vuosina 2026—2029. Vuoden 2029 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan noin 225 miljardia euroa, mikä on 68 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

2. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan määrärahat ovat kehyskaudella keskimäärin 3,5 mrd. euroa. Hallinnonalan virastojen toimintamenot ja toimialan yhteiset menot kasvavat edelliseen kehyspäätökseen verrattuna. Toimialan yhteisiä menoja lisää arvonlisäveromenojen kasvu johtuen alv-verokannan korotuksesta ja hallitusohjelman investointiohjelman rahoituksella käynnistettävistä väylähankkeista sekä lisäpanostuksista perusväylänpitoon. Pääluokan määrärahoista valtaosa, noin 54 %, käytetään liikenne- ja viestintäverkkojen ylläpitoon ja kehittämiseen. Liikenteen ja viestinnän palvelujen osuus on noin 23 % ja hallinnonalan virastojen toimintamenojen sekä toimialan yhteisten menojen osuus noin 23 %.

Valtion televisio- ja radiorahastoon tehtävään vuotuiseen siirtoon on varattu 593,7 milj. euroa. Rahoitus on kehyksen ulkopuolista, ja siihen ei tehdä indeksikorotuksia vuosina 2025–2027. Rahaston varoista käytetään Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi tarvittava määrä.

Hallituksen investointiohjelmasta osoitetaan perusväylänpitoon 118 milj. euron lisämääräraha korjausvelan vähentämiseen vuodelle 2026. Lisäksi investointiohjelmasta osoitetaan Savon radan nopeuden ja kapasiteetin noston toteutukseen 40,8 milj. euron valtuus vuodelle 2026 ja vastaavat määrärahat vuosille 2026–2029. Liikennehankkeiden rahoitusta aikaistetaan yhteensä 190 milj. eurolla vuodelle 2025 vuosilta 2026 ja 2027. Lisäksi perusväylänpidon momentille osoitetaan useaan pieneen liikennehankkeeseen yhteensä 8,15 milj. euroa vuosina 2026 ja 2027.

Väyläverkon kehittämismomentille Digiradan toteutusvaiheeseen osoitetaan kehyskaudella yhteensä 70 milj. euroa. Henkilöjunaliikenteen käynnistämiseksi Tampereen ja Rauman välillä osoitetaan 2,5 milj. euron vuotuinen määräraha vuosina 2027–2029. Lisäksi hallitus käynnistää neuvottelut kaupunkien kanssa maakuntalentojen jatkosta tavoitteena lentojen turvaaminen alkuvuoteen 2028 asti.

Liikenne- ja viestintävirastolle osoitetaan kyberturvallisuuteen liittyvien palvelujen (ns. HYÖKY- ja HAVARO-palvelujen) tuottamiseen kehyskaudella 2 milj. euroa vuodessa.

Kansallisen avaruustilannekeskuksen perustamiseen ja toimintaan osoitetaan kehyskaudella keskimäärin n. 1 milj. euroa vuodessa. Määräraha jaetaan Ilmatieteen laitoksen, Maanmittauslaitoksen ja Puolustusvoimien kesken.

Budjettineuvos Panu Kukkonen